EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH
Innovative Academy Research Support Center
IF = 9.3 www.in-academy.uz/index.php/ejar

HISTORICAL MONUMENTS AND THEIR PLACE IN CLOTHING DESIGN

Kochiyeva Dinara Isomiddin kizi
Toshbelov Odil Abdullayevich
Termez State University
dinarakochiyeva105@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.19608426

ARTICLE INFO

Received: 08th April 2026
Accepted: 15th April 2026
Online: 16th April 2026

KEYWORDS

Historical monuments, clothing design, nationality, architecture, patterns and ornaments, aesthetic taste, cultural heritage, modern fashion, design solutions, color harmony, composition, national identity.

ABSTRACT

This article analiyzes historical monuments and their role in clothing design. The research studies the influence of national and world architektural examples on modern clothing design in terms of form, decoration, color and compositional solutions. In particular, it scientifically substantiates how patterns, ornaments, architectural elements and their symbolic meanings in historical monuments are reflected in clothing design. The article also discusses the issues of preserving national identity, developing aesthetic taste and forming innovative ideas by designersthrough the use of historical heritage. The results of the research show that clothing created on the basis of historical monuments is not only of aesthetic value, but also an important yool for promoting cultural heritage.

ИСТОРИЧЕСКИЕ ПАМЯТНИКИ И ИХ МЕСТО В ДИЗАЙНЕ ОДЕЖДЫ

Кочиева Динара Исомиддин кызы
Тошбелов Одил Абдуллаевич
Термезский государственный университет
dinarakochiyeva105@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.19608426

ARTICLE INFO

Received: 08th April 2026
Accepted: 15th April 2026
Online: 16th April 2026

KEYWORDS

Исторические памятники, дизайн одежды, национальность, архитектура, узоры и орнаменты, эстетический вкус, культурное наследие, современная мода, дизайнерские решения, цветовая гармония,

ABSTRACT

В данной статье анализируются исторические памятники и их роль в дизайне одежды. Исследование изучает влияние формы, декора, цвета и композиционных решений национальных и мировых архитектурных образцов на современный дизайн одежды. В частности, научно обосновывается, как узоры, орнаменты, архитектурные элементы и их символическое значение в исторических памятниках отражаются в дизайне одежды.

В статье также рассматриваются вопросы сохранения национальной идентичности, развития эстетического вкуса и формирования инновационных идей дизайнерами посредством использования исторического наследия. Результаты исследования показывают, что одежда, созданная на основе исторических памятников, имеет не

композиция, национальная идентичность

только эстетическую ценность, но и является важным инструментом популяризации культурного наследия.

TARIXIY OBIDALAR VA ULARNING LIBOS DIZAYNDAGI O`RNI

Ko`chiyeva Dinara Isomiddin qizi
Toshbelov Odil Abdullayevich
Termiz davlat universiteti
dinarakochiyeva105@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.19608426

ARTICLE INFO

Received: 08th April 2026
Accepted: 15th April 2026
Online: 16th April 2026

KEYWORDS

Tarixiy obidalar, libos dizayni, milliylik, me'morchilik, naqsh va ornament, estetik did, madaniy meros, zamonaviy moda, dizayn yechimlari, rang uyg'unligi, kompozitsiya, milliy identitet.

ABSTRACT

Ushbu maqolada tarixiy obidalar va ularning libos dizaynidagi o`rni tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida milliy va jahon me'morchiligi namunalarining shakl, bezak, rang va kompozitsion yechimlari zamonaviy kiyim dizayniga ko`rsatgan ta'siri o`rganiladi. Xususan, tarixiy obidalardagi naqshlar, ornamentlar, me'moriy elementlar hamda ularning ramziy ma'nolari libos dizaynida qay tarzda aks etishi ilmiy jihatdan asoslab beriladi.
Shuningdek maqolada dizaynerlar tomonidan tarixiy me'rosdan foydalanish orqali milliy identitetni saqlab qolish, estetik didni rivojlantirish va innovatsion g`oyalarni shakllantirish masalalari ko`rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari tarixiy obidalar asosida yaratilgan liboslar nafaqat estetik ahamiyatga ega, balki madaniy me'rosni targ`ib etishda ham muhim vosita ekanligini ko`rsatadi.

Kirish: Bugungi globallashuv jarayonida milliy madaniyat va qadriyatlarni saqlab qolish, ularni zamonaviy shaklda rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, tarixiy obidalar xalqning boy madaniy merosi sifatida nafaqat me'morchilik yodgorligi, balki san'at, estetik tafakkur va ramziy ma'nolar mujassam bo'lgan noyob manba hisoblanadi. Ushbu obidalarda mujassam bo'lgan bezaklar, naqshlar, rang uyg'unligi va kompozitsion yechimlar bugungi kunda turli san'at yo'nalishlari, xususan libos dizaynida keng qo'llanilmoqda.

Libos dizayni esa insonning estetik didini, milliy o'zligini va madaniy qarashlarini ifodalovchi muhim vositalardan biridir. Zamonaviy dizaynerlar tomonidan tarixiy obidalardan ilhomlanib yaratilayotgan kiyimlar milliylik va zamonaviylik uyg'unligini namoyon etadi. Bu esa nafaqat yangi dizayn yechimlarini yaratishga xizmat qiladi, balki tarixiy merosni asrab-avaylash va uni keng targ'ib qilish imkonini ham beradi.

Mazkur maqolaning maqsadi — tarixiy obidalar va ularning libos dizaynidagi o‘rnini o‘rganish, ularning estetik va funksional jihatlarini tahlil qilish hamda zamonaviy dizaynda qo‘llash imkoniyatlarini yoritib berishdan iborat.

Tarixiy obidalar har bir xalqning madaniy merosini, estetik qarashlarini va badiiy tafakkurini o‘zida mujassam etgan noyob manbalardan biridir. Ularning me’moriy tuzilishi, bezak elementlari, naqsh va ornamentlari, ranglar uyg‘unligi hamda kompozitsion yechimlari nafaqat qurilish san’atida, balki amaliy san’at va dizayn sohalarida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, libos dizaynida tarixiy obidalardan ilhom olish zamonaviy tendensiyalardan biri sifatida e’tirof etilmoqda.

1-rasm. Binoning me’moriy tuzilishidan ilhomlangan libos. Sidney opera teatri va shtab kvartira osakidetza Ispaniya.

Tarixiy obidalarda uchraydigan geometrik va islimiy naqshlar libos bezagida keng qo‘llaniladi. Ushbu naqshlar o‘zining mukammal simmetriyasi, ritmik takrorlanishi va chuqur ramziy ma’nolari bilan ajralib turadi. Masalan, gumbazlar, peshtoqlar va devoriy bezaklardagi ornamentlar kiyim matolarida print yoki kashta shaklida aks ettiriladi. Natijada libos nafaqat estetik jihatdan boyiydi, balki ma’naviy mazmun ham kasb etadi.

EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH
Innovative Academy Research Support Center
IF = 9.3 www.in-academy.uz/index.php/ejar

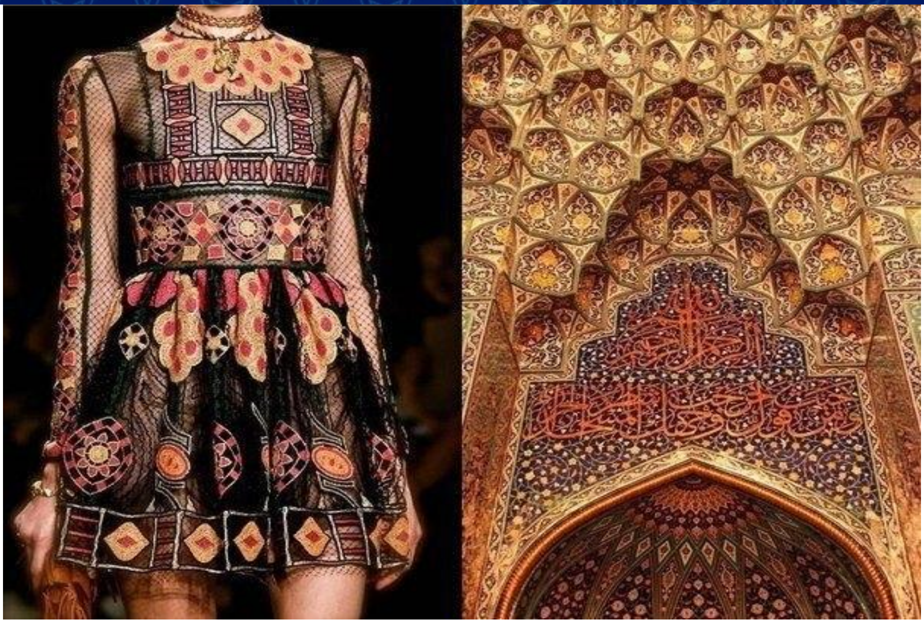

2-rasm. Geometrik va islimiy naqshlardan ilhomlangan libos. Muallif: Nalentino.

Shuningdek, tarixiy obidalarning rang yechimlari ham libos dizayniga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Ko‘k, moviy, oq va oltin ranglarning uyg‘unligi Sharq me’morchiligiga xos bo‘lib, ular tinchlik, poklik va ulug‘vorlik ramzi sifatida talqin etiladi. Dizaynerlar ushbu ranglar kombinatsiyasidan foydalanib, milliy ruhni aks ettiruvchi zamonaviy kolleksiyalar yaratmoqda.

Tarixiy obidalar faqat bezak manbai bo‘lib qolmay, balki libos shaklini yaratishda ham ilhom manbai hisoblanadi. Masalan, me’moriy elementlarning vertikal yoki gorizontal chiziqlari, hajmiy tuzilishi kiyim siluetlarida o‘z aksini topadi. Keng va oqimli shakllar, qatlamli konstruksiyalar ham tarixiy inshootlarning ulug‘vorligi va monumentalligidan kelib chiqadi.

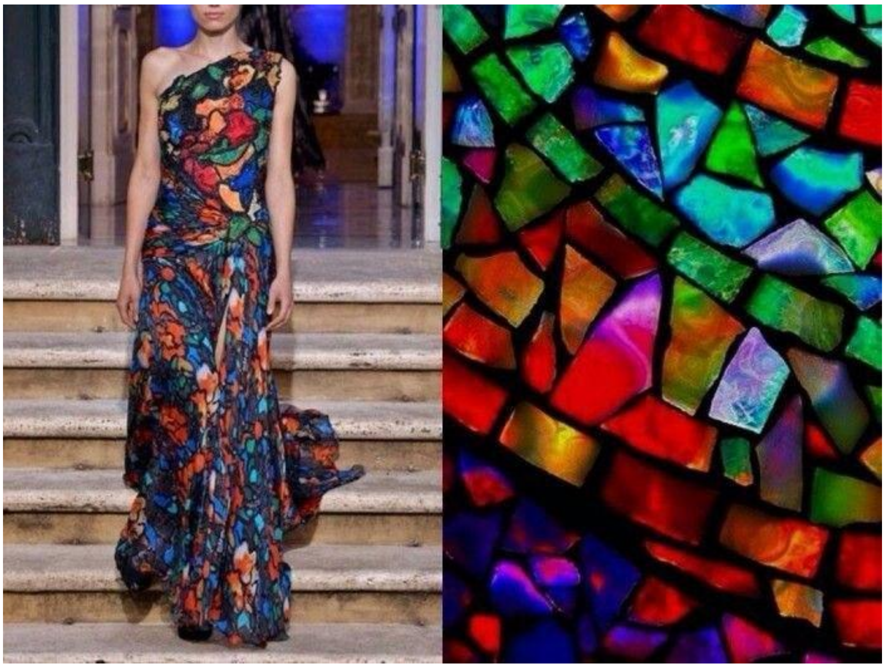

3-rasm. Bino ranglaridan ilhomlangan libos.

Bundan tashqari, tarixiy obidalar asosida yaratilgan liboslar milliy identitetni shakllantirishda muhim rol oʻynaydi. Ular orqali yosh avlodga milliy qadriyatlar singdiriladi, tarixga boʻlgan qiziqish oshiriladi. Shu bilan birga, bunday dizaynlar xalqaro moda maydonida ham e'tibor qozonib, milliy madaniyatni dunyoga tanitish imkonini beradi.

Xulosa: Yuqorida olib borilgan tahlillar shuni koʻrsatadiki, tarixiy obidalar libos dizaynini boyituvchi muhim estetik va gʻoyaviy manba hisoblanadi. Ularning me'moriy shakllari, bezak elementlari, rang uygʻunligi va ramziy ma'nolari zamonaviy kiyim yaratishda keng imkoniyatlar yaratadi. Tarixiy merosdan ilhomlangan holda yaratilgan liboslar milliy oʻzlikni saqlash, uni rivojlantirish va kelajak avlodga yetkazishda muhim vosita boʻlib xizmat qiladi. Natijada, tarixiy obidalarning libos dizaynidagi oʻrni nafaqat estetik jihatdan, balki madaniy va ijtimoiy ahamiyati bilan ham muhim ekanligi yaqqol namoyon boʻladi.

References:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik Oʻzbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. — Toshkent: Oʻzbekiston, 2017.
2. Rasulov M. Oʻzbek milliy bezak san'ati. — Toshkent: Gʻafur Gʻulom nomidagi nashriyot, 2010.
3. Abdullayeva N. Libos dizayni asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2015.
4. Qodirov A. Me'morchilik tarixi. — Toshkent: Oʻzbekiston, 2012.
5. Xudoyberdiyev B. Amaliy san'at va dizayn. — Toshkent: Sharq, 2018.
6. Sodiqov T. Naqsh va ornament san'ati. — Toshkent: San'at, 2014.
7. Mavlonov O. Markaziy Osiyo me'morchiligi. — Toshkent: Fan, 2016.
8. Ergasheva D. Zamonaviy moda va milliylik uygʻunligi. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
9. Internet manbalari: www.ziyonet.uz, www.lex.uz, www.google.com
10. S.A.Raximkulova, U.S.Raxmatullayeva, S.Sh.Tashpulatov.Metodika opredeleniya deformirovaniya nitevoy strukturы dekorativnogo elementa // Universum: texnicheskiye nauki : elektron. nauchn. jurn. 2023. 7(112). URL: https://7universum.com/ru/tech/archive/item/15798
11. Эльмира Гюлью. Садынебесные и сады земные. Москва-2013.
12. Binafsha Nodir. An'anaviy xotin – qizlar libosi. Moziydan Sado jurnali. Toshkent - 2013.
13. U.S.Raxmatullayeva , S.A. Raximqulova. Surxondaryo kostyumida milliy elementlarning o'rni. O'quv – uslubiy qo'llanma. Toshkent – 2021
14. Тошбеков О.А., Урозов М.К. Нотўқима матоларнинг дефармацион тавсифини башорат қилиш, бвҳолаш ва аниқлаш услубияти // Евразийский журнал академических исследований. 2023. Vol 3, № 4 P. 7–9.

15. Toshbekov, O., Urazov, M., Ermatov, S., & Khamraeva, M. 2023). Efficient and economical energy use technology in the processing of domestic coarse wool fiber. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 461, p. 01068). EDP Sciences.
16. Тошбеков О., Эрматов Ш., Қаршиев Б. Республикамизда етиштириладиган қўй зотларидан олинадиган жун толаларининг хосса кўрсаткичлари тадқиқи. // Агро илм-Ўзбекистон қишлоқ ва сув хўжалиги илмий-амалий журнал. 2023. № 2. 55-58 б. [06.00.00, №1].
17. Урозов М.К., Тошбеков О.А., Рахимова К., Бобомуродов Э. Жун толаси диаметри ва нотекислиги аниқлаш. Eurasian Journal Of Academic Research. 2022. Vol 2, № 13. P. 789–791; [01.00.00, №5[1]].
18. Урозов М.К., Тошбеков О.А., Рахимова К. Жунни қалинлигини синовдан ўтказиш усуллари. Eurasian Journal Of Academic Research. 2022. Vol 2, № 13. P. 784–788; [01.00.00, №5[1]].
19. Тошбеков О.А., Урозов М.К., Қулмуминов О. Нотўқима матоларнинг шовқунни камайтириш ва юқори мослашувчанлик хоссаларини аниқлаш // Eurasian Journal Of Academic Research. 2022. Vol 2, №13 P 772-777; [01.00.00, №5[1]].
20. Toshbekov O.A., Urozov M.K., Boltayeva I.B., Hamrayeva M.F. Use of wool fabrics, classification and coding of wool fabrics // World Bulletin of Public Health. 2022. T 11, C. 68-71.
21. Toshbekov O.A., Urozov M.K., Baymurova N.R., Hamrayeva M.F. Processes of bleaching and discolouring of wool fibers // International journal of social science & Interdisciplinary research issn. 2022. T 11, № 6. C. 231-235.
22. Toshbekov O.A., Urozov M.K., Boltayeva I.B., Hamrayeva M.F. Use of wool fabrics, classification and coding of wool fabrics // World Bulletin of Public Health. 2022. T 11, C. 68-71.
23. Sultonova F. . (2024). Raqamli texnologiyalarni qo`llab ishlab chiqarish protseduralari samaradorli tashkil etish usullari. Евразийский журнал академических исследований, 4(4), 51–56.
24. Тошбеков О., & Мустонова З. Олинган нотўқима матонинг ишқаланишга чидамлилигини ва шовқинни ютишга юқори мослашувчанлик хоссаларини аниқлаш. Евразийский журнал академических исследований, 3(12 Part 2), 2023.217–221.
25. Тошбеков О., Рахимқулова С. Дағал жун толалари асосида олинган (автомобил, авиятсия, кемасозлик) саноати учун қўлланилган нотўқима мато тайёрлаш. Евразийский журнал академических исследований, (2023). 3(12 Part 2), 211–216.
26. M.K. Urozov, O. A. Toshbekov, O.X. Kulmuminov, & I.B. Boltayeva. (2021). Obtaining Pacs from Cellulose of Sunflower Plants, Saflor and From Waste of The Textile Industry. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, 2, 191–193.
27. Урозов, М. К., О. А. Тошбеков, and К. Рахимова. "Жунни қалинлигини синовдан ўтказиш усуллари." *Евразийский журнал академических исследований* 2.13 (2022): 784-788.